

Violeta Novacsics

Si una es preguntava d'on sortia *Elephant*, aquell gran monstre del cinema que es va donar a conèixer el 2003, la resposta es *Gerry*. Rodada un any abans que *Elephant*, *Gerry* s'obre amb dos joves dins d'un cotxe i una carretera que la càmera segueix, flotant, al ritme solemne de la música d'Arvo Part. Amb aquesta sola imatge el trajecte queda definit: *Gerry* és un camí de retorn del qual, si existeix, no pot desvincular-se de la tragèdia.

Gerry posseeix molts dels elements que Gus Van Sant desplegaria a *Elephant*: des d'un treball sobre el temps a través de l'espai—el vast desert en una, els llargs i amplis passadissos a l'altra—fins a un retrat de la joventut perduda en l'època contemporània. Però sobretot comparteixen una abstracció que, en el cas de *Gerry*, en què el guió com a tal gairebé desapareix, és portada al límit. Els dos protagonistes de la pel·lícula, els seus dos *Gerrys* (així és com s'anomenen entre ells els personatges interpretats per Matt Damon i Casey Affleck) arriben al desert sense que sapiguem ben bé per què. Van a la trobada d'alguna cosa, però aquesta "alguna cosa" que desconeixem perd aviat qualsevol interès. Els protagonistes fan mitja volta i aquella "alguna cosa" es converteix en una simple excusa, en un *macguffin* hitchcockià portat a l'extrem i que ens

deixa cara a cara amb el que serà el relat del film: dos joves perduts al desert.

Quasi no hi ha diàlegs, quasi no hi ha acció, tan sols com vagabundegen desesperats els dos protagonistes i una càmera que ens crida l'atenció, com si es tractés de l'ull del diable. La seqüència més farcida de diàlegs és la de la primera nit que els dos amics passen a la intempèrie, quan el Gerry interpretat per Casey Affleck narra les seves últimes accions del que, suposo, és un videojoc. La manca de diàlegs durant la resta de film remarca aquesta seqüència: *Gerry* bé podria ser una aventura gràfica en què sortir del desert en fos l'objectiu.

Despullat de tota narració, la pel·lícula queda a les mans d'una càmera que llisca sobre el desert amb fermesa, sota la direcció de fotografia de Harris Savides—que després faria el mateix per *Elephant*. L'acció pren una altra forma, desvinculada del causa-efecte. És el cas de la seqüència en què Casey Affleck està damunt d'una roca i no pot baixar. Matt Damon fa una pila de sorra perquè el seu company procedeixi al salt impossible. Van Sant filma la seqüència amb un pla fix que sols es talla per un pla curt de reacció d'Affleck. Allò estrany de la situació, la irrisible i minsor sorra que acumula Damon (un cop més, com si es tractés d'un videojoc) i una càmera impertèrrita descriuen perfectament la nuesa en què es mou *Gerry*. Els *travélings* aclaparadors a càrrec de l's-

teadycam que opera Matias Mesa adquireixen tota la seva significació. Una càmera que apunta la referència de Béla Tarr, un altre amant dels *travélings* hipnòtics i els espais desèrtics. Com a admirador declarat del director hongarès, Van Sant aplica amb igual d'èxit el *travéling* circular entorn del bust d'un dels protagonistes: una imatge tan descriptiva com incisiva en la mirada perduda del personatge. Ara bé, seria a *Elephant* en què Gus Van Sant retrià el millor homenatge al director d'*El tango de Satán* (*Sátántángo*, 1994), traslladant el seu joc de punts de vista de la *puszta* hongaresa als passadissos d'un institut nord-americà.

L'ull de Gus Van Sant allunya els seus personatges, els empetiteix, els torna a ajuntar en el pla. De cop, segueix els seus personatges de prop, units, caminant al mateix ritme. En una altra seqüència, un s'allunya al llarg del quadre fins que perdem de vista l'altre; aviat la càmera busca al company endarrerit fins a tornar-los a ajuntar en el pla. Amb una única imatge es dibuixa la idea de la reconciliació. *Gerry* es converteix en el retrat d'una amistat. Així s'arriba al moment culminant en què el Gerry interpretat per Matt Damon acaba amb la vida del seu altre Gerry, Casey Affleck. Com si es tractés d'una reencarnació contemporània de Caïm i Abel, *Gerry* s'erigeix, i no sols per edat, en el germà gran d'*Elephant*. ■